

Barn-djurinteraktioner i svenska grundskolan – sker det och varför?

*Child-animal interactions in the Swedish middle school – do
they occur and why?*

Eva Eriksson

Etologi och djurskyddsprogrammet

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och djurskyddsprogrammet

Skara 2010

Studentarbete 334

*Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Animal Environment and Health
Ethology and Animal Welfare programme*

Student report 334

ISSN 1652-280X

Barn-djurinteraktioner i svenska grundskolan – sker det och varför?

Child-animal interactions in the Swedish middle school – do they occur and why?

Eva Eriksson

Studentarbete 334, Skara 2010

Grund C, 15 hp, Etologi och djurskyddsprogrammet, självständigt arbete i biologi, kurskod EX0520

Handledare: Helene Axelsson, Avd. Etologi och Djurskydd, Box 234, 532 23 Skara

Examinator: Maria Andersson, Avd. Etologi och Djurskydd, Box 234, 532 23 Skara

Nyckelord: Antrozoologi, Barn-djurinteraktioner, Svenska grundskolan

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Avdelningen för etologi och djurskydd

Box 234, 532 23 SKARA

E-post: hmh@slu.se, **Hemsida:** www.hmh.slu.se

I denna serie publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. SAMMANFATTNING	5
2. SUMMARY	6
3. INLEDNING	7
3.1. Vilka effekter kan djur ha på barn?	7
3.1.1. Djur i hemmiljö	7
3.1.2. Djur i skolmiljö	8
3.1.3. Humanundervisning om djur	9
3.1.4. Förekomst av djur i skolan i andra länder	10
3.2. Lagar, regler och problematiken med allergier	11
3.3. Syfte	12
4. MATERIAL OCH METODER	13
4.1. Enkätutformning	13
4.2. Urval	13
4.3. Databearbetning	14
5. RESULTAT	15
5.1. Omfattningen av barn-djurinteraktioner i samband med skolan	15
5.2. Djurslag och interaktionssätt	15
5.3. Skolornas syften med barn-djurinteraktionerna	17
5.4. Personalens egna åsikter om barn-djurinteraktioner	17
6. DISKUSSION	19
7. SLUTSATSER	23
8. TACK!	24
9. REFERENSER	25
Litteratur och lagtexter	25
Internetsidor	25
Bilaga 1	26

1. SAMMANFATTNING

Forskning har visat på goda effekter hos barn som har djur i sin omgivning. Barn som har en hög tillgivenhet till djur i hemmet visar bland annat en större empati och mer prosociala beteenden än barn som har lägre tillgivenhet till sina djur eller barn som inte har djur i hemmet. Denna effekt har även visat sig hålla i sig till vuxen ålder. Studier visar att en hunds närvaro i ett klassrum kan påverka eleverna så att de får högre kognition, större empati, visar mindre aggressivitet och blir bättre socialt interagerade. Kombinerat hundnärvaro med social träning för barnen blir effekten att barnen visar ännu mindre aggressivitet än om barnen endast får social träning. Det har visats att goda attityder mot djur generaliseras till människoriktad empati. Efter att barn i årskurs fyra fick genomgå humanundervisning om hur djur bör hanteras och tas om hand, under ett år, visar en studie att eleverna hade mer goda attityder mot djur och mer empati mot människor än de elever i årskurs fyra som inte genomgått humanundervisning. Denna effekt kvarstod även ett år efter att programmet hade avslutats. I den här studien har det undersökts om, hur och varför barn-djurinteraktioner sker i svenska grundskolors årskurser 1 till 6.

En enkätstudie utfördes där 74 grundskolor från hela landet svarade. Studien visade att flest skolor låter eleverna, sällan oftare än en eller två gånger om året, göra studiebesök där de får träffa främst lantbruksdjur som de får se på, klappa på, hålla i och mata. Djur som bor på skolan får eleverna träffa oftast men detta sker på endast ca 20 % av skolorna. Dessa djur är framför allt akvarie- och terrarielevande djur och dessa får eleverna främst se på, mata samt rengöra djurens utrymme. Skolornas syften med barn-djurinteraktionerna är främst att lära barnen om djurens värde och behov och att barnen uppskattar kontakten. Skolornas syften är även att de vill uppnå skolverkets författningssamlings mål med vad en elev som går ut femte klass ska kunna. I målen ingår det att eleven ska kunna känna igen och namnge några vanligt förekommande djur samt kunna ge exempel på livscyklar hos några djur och deras olika stadier. Andra syften skolorna hade, om än inte lika tydliga, var att öka social och motorisk utveckling, lära barnen om matens ursprung och en del ansåg även att det inte fanns något speciellt syfte med interaktionerna. Mer än hälften av de svarande ansåg att det borde ske mer barn-djurinteraktioner i skolan och nästan 85 % ansåg att djur kan hjälpa barnen i deras utveckling och inläring som till exempel öka ansvarstagande, öka empati och social förmåga, öka förståelse och respekt för naturen och livsbetingelser men även att djuren ger en lugnande effekt på barnen. Över tre fjärdedelar anser dock att det finns hinder och där nämndes främst allergier. Andra hinder var praktiska problem, så som vem som skulle ta hand om djuren under lov och helger, begränsningar av tid och ekonomi och vissa barns rädslor. Resultaten i denna studie överensstämmer till stor del med tidigare studier som är utförda i Kanada och USA, förutom att barn-djurinteraktionen på skolorna verkar vanligare i USA och att det verkar som att allergier ses som ett mycket större problem i svenska grundskolor.

2. SUMMARY

Research has shown good effects on children when having animals in their surroundings. Among other things, children who have animals in their homes whom they have high devotion to shows greater empathy and more prosocial behavior than children who have less devotion for their animals or children who do not have animals at home. This effect has also been shown to persist into adulthood. Studies show that a dog's presence in a classroom can affect students as they get higher cognition, greater empathy, show less aggression and become better socially interacted. When combining a dog's presence and social training for children, the children get less aggressive than the children who only get social training without a dog's presence. It has been shown that good attitudes towards animals generalize to human-directed empathy. When children in fourth grade has undergone humane education on how to handle and care for animals throughout one year, a study show that after that year the children had more favorable attitudes towards animals than those students in fourth grade which had not undergone humane education and they also showed more empathy towards people. This effect was also found a year after the program had ended.

In this study, it has studied if, how and why child-animal interactions take place in Swedish middle school. The survey got 74 answers from different elementary schools from different parts of the country and it shows that study visits is the most common child-animal interaction in the Swedish middle school where the children get to see, pet, hold and feed foremost farm animals but this interaction rarely takes place more often than once or twice a year. Animals that live at the schools, the students meet most often but it takes place in only about 20 % of the schools. These animals are mostly aquarium and terrarium animals and the students are primarily looking at the animals and cleaning their environments. The aims of the child-animal interactions from the schools point of view are mainly to teach children about animals' value and needs and that the children appreciate the contact and also that they want to achieve the National Agency for Education's goal with what a student who is ending fifth grade should be able to do. Among other things, they should be able to recognize and name commonly existent animals and give examples of the life cycle of some animals and their various stages. More vague aims were to raise social and motorical development, to learn children about our food's origins and some also felt that there was no particular purpose of the interaction. More than half of the respondents felt that there should be more child-animal interactions at school and nearly 85 % believed that animals can help children in their development and learning, such as increase responsibility, increase empathy and social skills, increase understanding and respect for nature and living conditions and the animals provides a calming effect on children. Over three-quarters, however, stated that there are obstacles and what were mentioned in particular were allergies. Other obstacles were practical problems, such as who would take care of the animals during holidays and weekends, limitations of time and money and some children's fears. The results of this study, is to a large extent consistent with two previous studies, conducted in Canada and the United States except that it seems that allergies is seen as a much bigger problem in Swedish middle schools.

3. INLEDNING

3.1. Vilka effekter kan djur ha på barn?

3.1.1. Djur i hemmiljö

Olika undersökningar har visat att barn som växer upp med djur i hemmet kan uppvisa högre empati än barn utan djur, speciellt om barnet har ett starkt band med djuret (Poresky, 1990; Vizek-Vidovic et al., 1999). Poresky (1990) visade i en studie, där 38 yngre barn i åldrarna tre till sex år ingick, att de barn som hade djur i hemmet, som de hade ett starkt band till, hade större empati än de barn som inte hade djur hemma. Liknande resultat visade Vizek-Vidovic et al. (1999) i en stor studie som gjordes på elever i fjärde, sjätte och åttonde klass där de jämförde socioemotionella karaktärer hos elever som hade djur i hemmet och elever som inte hade det. De kom fram till att i vissa aspekter av socioemotionell funktion så som empati och prosocial attityd (vilket kan förklaras som att bry sig om andras välfärd och rättigheter, känna empati och omtanke för dem och agera på ett sätt som är till fördel för andra (Raundalen, 1997)) skiljde sig barn med högre tillgivenhet mot sitt sällskapsdjur från barn som inte hade djur i hemmet och barn som hade lägre tillgivenhet mot sitt sällskapsdjur. Vizek-Vidovic et al. (1999) visade vidare att barn som var mer tillgivna sina djur var mer empatiska mot både människor och djur och hade mer prosociala beteenden. De visade också att barn som hade hund och/eller katt i hemmet hade högre tillgivenhet mot sina djur än barn som hade någon annan typ av sällskapsdjur. Vizek-Vidovic et al. (1999) menade att detta kan bero på att det är lättare för ett barn att kommunicera och leka med en hund eller en katt än till exempel en fisk eller fågel. Hundar och katter är mer interaktiva än många andra sällskapsdjur och det är en möjlig anledning till varför barn var mer tillgivna mot dem (Vizek-Vidovic et al., 1999). Vizek-Vidovic et al. (1999) visar i sin studie att djur som barn känner stor tillgivenhet till kan ge barnen större empati för andra människor men framförallt att de, genom ökad prosocial attityd, kan få barn att agera på ett sätt som hjälper andra människor. Dock bör frågan ställas om orsak och verkan. Har barnen större empati och prosocial attityd på grund av deras höga tillgivenhet till sina djur eller har de hög tillgivenhet till sina djur på grund av deras större empati och prosociala attityd?

I en studie gjord av Paul och Serpell (1993) undersöktes det om djur i hemmet under barndomen har någon effekt på individens empati som yngre vuxen. De visade att det fanns en signifikant positiv korrelation mellan empati för andra människor och hur många djur de själva har ägt, hur många djur familjen har ägt och hur många av dessa som varit viktiga för dem under uppväxten. De visade även ett positivt samband mellan hur engagerade de medverkande hade varit i sina sällskapsdjur under barndomen och om de som vuxna var med i miljö- och djurvälståndsorganisationer. Dock visar inte detta på vad som är orsaken till sambandet. Dessa resultat bör generaliseras med försiktighet då deltagarna var från ett prestigefyllt universitet som troligen inte kan representera en vidare population och då studien bygger på deltagarnas egna minnen och känslor om deras relation med djuren så är det svårt att veta om det är korrekta uppgifter (Paul och Serpell, 1993). Det kan vara så att en person som villigt erkänner att de har haft djur som varit viktiga för dem under barndomen också kan vara mer troliga att reagera mer känsligt och empatiskt på frågor om djuren (Paul och Serpell, 1993).

Daly och Morton (2009) undersökte även de djurs påverkan under barndomen och såg att vuxna som under barndomen haft hund hade lättare att spontant uppfatta, förstå och

använda sig av sociala förmågor. De kom även fram till att de som under barndomen varken hade haft hund eller katt visade högre personlig påfrestning av andras negativa upplevelser än de som hade hund eller hade både katt och hund under barndomen. Det verkar som att hundägande eller både hund- och kattägande under barndomen är kopplat till ökad mental hälsa då det enligt denna studie ger en mindre påfrestning av andras negativa upplevelser för dessa personer.

3.1.2. Djur i skolmiljö

Studier som är gjorda med djur i skolmiljö har visat på goda effekter för barnen (Hergovich et al., 2002 och Tissen et al., 2007). I en studie av Hergovich et al. (2002) undersöktes vilken inverkan en hund kan ha på elever som går i en förstaklass. Eleverna delades upp i en experimentgrupp (E-klassen) där hunden fick närvara under lektionstid i tre månader och jämfördes med elever i en kontrollgrupp (K-klassen) som inte hade någon hund närvarande. De testade elevernas sociala intelligens, empati och kognition. Kognitionen testades genom att mäta elevernas tolerans av mångtydighet. Lärarnas uppfattning av elevernas sällskaplighet, social integration och aggressivitet innan hunden introducerades undersöktes också. Samma undersökningar gjordes igen efter att hunden varit i E-klassen i tre månader (Hergovich et al., 2002). Resultatet från den studien visade att eleverna i E-klassen efter tre månader med hunden i klassrummet visade signifikant högre ökning av tolerans av mångtydighet och empati jämfört med elever i K-klassen. Resultaten visade även en signifikant skillnad mellan eleverna i de två klasserna när det gäller deras sociala interaktioner. Lärarna uppfattade att eleverna var bättre integrerade i E-klassen efter studieperioden jämfört med innan än eleverna i K-klassen och det sågs även en tendens till att aggressionerna minskade mer hos eleverna i E-klassen än hos eleverna i K-klassen. Eleverna visade alltså tydliga positiva effekter av att ha hunden närvarande i klassrummet men då eleverna i studien främst bestod av invandrabarn med varierande problem kopplade till förståelse för ett nytt språk är det svårt att säga om resultatet går att generalisera till alla barn som börjar grundskolan. Andra brister i studien var en relativt kort studietid, att deltagarna inte var slumpade och att lärarna, som visste att syftet med studien var att kontrollera hundens inverkan, kan i E-klassen varit extra motiverad att få ett bra resultat och därför påverkat resultatet.

Kotrschal och Ortbauer (2003) gjorde parallellt med Hergovich et al. (2002), en beteendestudie på eleverna i E-klassen där det fanns en hund närvarande. De studerade först eleverna en månad utan hund som kontroll och en månad med hund. Under de båda perioderna filmades barnen tre gånger i veckan, en timme åt gången, under lektioner då de ombads lösa uppgifter men de var inte tvungna att sitta på sin plats. Barnen fick, efter att i början av projektet blivit instruerade om hundens behov och hur man hanterar den, interagera med hunden på ett respektfullt sätt, när de ville, förutom då hunden låg på sin matta. Det visade sig att barnen lyssnade bättre på läraren då hunden fanns med i klassrummet och att överdrivna och besvärliga beteenden samt aggressivitet minskade. Barnen verkade vara mer ansvarsfulla mot hunden genom att agera hänsynsfullt och se hundens behov. Genom att sitta nära och klappa på hunden, fick barnen tillgivenhet från den, vilket de tidigare kan ha försökt få från läraren genom besvärande beteenden. Studien visade också att hunden tydligt påverkade sociala beteenden hos pojkar mer djupt än vad det gjorde för flickor, bland annat genom att pojkarnas aggressiva interaktioner minskade i längd under perioden med hunden närvarande. Detta kan kanske förklaras med det faktum att pojkar har mer generellt hårdare tag i deras sätt att vara än vad flickor har och därför visade överdrivet beteende signifikant mer ofta än vad flickorna gjorde under

kontrollperioden (Kotrschal och Ortbauer, 2003). Vidare visade Kotrschal och Ortbauer (2003) att hundens närvaro resulterade i mer sociala interaktioner i gruppen, liknande det som Hergovich et al. (2002) påvisade, huvudsakligen genom att de beteendemässiga extremerna minskade. Denna studie ger klara bevis på att hunden påverkar, i ett korttidsperspektiv, elevernas sociala och individuella beteenden starkt då studien är gjord med beteendeobservationer och inte med frågeformulär (Kotrschal och Ortbauer, 2003). Inga fler beteendemässiga data samlades in efter att den experimentella perioden var över men läraren i studien fortsatte att ta med hunden till skolan följande år och rapporterade att effekterna som påvisades i studien höll i sig (Kotrschal och Ortbauer, 2003).

I en studie av Tissen et al. (2007) jämfördes tre olika program, social träning med terapihund, social träning utan terapihund och terapihund närvarande utan social träning, för barn i skolmiljö under en tioveckorsperiod. Alla tre programmen hade positiva effekter på barnens sociala beteenden och empati. De visade att barn som fick social träning tillsammans med terapihundar i tio veckor visade mindre öppen aggressivitet och mindre relationsaggressivitet än barn som bara fått social träning utan att ha en terapihund närvarande. De visade även att relationsaggressiviteten minskade en aning för barn som endast haft en terapihund närvarande utan social träning och dessa resultat bestod tre veckor efter programmets slut.

I en studie där barns motoriska förmåga undersöktes visade Gee et al. (2007) att barnen, som var fyra till sex år gamla, utförde vissa grövre motoriska övningar, så som att gå balansgång, gå slalom och rulla runt, snabbare och bättre när de fanns en terapihund med och visade dem hur de skulle göra och var mottagare i vissa moment än när en människa utan terapihund instruerade själv. Då det enligt Rarick (1980 i Gee et al., 2007) finns ett starkt positivt samband mellan utvecklingen av motoriska färdigheter och språk hos barn anser Gee et al. (2007) att terapihundar kan vara ett sätt att hjälpa barn att utveckla och förfinas sin tal- och språkförmåga. Gee et al. (2009) visade att de motoriska övningarna utförs snabbast och med bäst utförande om terapihunden visar vad barnet ska göra, till exempel går balansgång, vilket barnet sedan ska härma istället för att de ska göra det samtidigt som eller tävla mot hunden.

Forskning på övriga djurslag i skolmiljö verkar vara bristande.

3.1.3. Humanundervisning om djur

Ascione (1992) utförde en studie på 34 klasser i årskurserna ett, två, fyra och fem där hälften av alla klasserna (E) fick genomgå humanundervisning, minst 40 timmar inkorporerat i vanliga undervisningen fördelat på ett år, om hur man bör hantera och ta hand om djur medan den andra hälften av alla klasserna (K) genomgick skollåret som vanligt. De utförde ett för- och eftertest för att kunna se om det skedde några förändringar och endast fjärdeklassare, som genomgått ett år av humanundervisning (E), visade signifikant mer goda attityder mot och om djur än fjärdeklassare som inte haft någon speciell human undervisning (K). En liknande tendens fanns även hos femteklassarna men denna skillnad var inte signifikant. Hos både de yngre och de äldre barnen hittade Ascione (1992) en signifikant positiv korrelation mellan god attityd om hantering av djur och empati med människor, vilket kan tolkas som att om barnen har goda attityder om djur så har de även större empati för människor. Då det skedde en signifikant ökning av både attityder mot djur och empati för människor hos fjärdeklasserna visar det på en klar

generaliseringseffekt från djurrelaterade attityder till människoriktad empati hos fjärdeklassare som fick genomgå humanundervisning under ett år (Ascione, 1992).

En uppföljning gjordes av Ascione och Weber (1996) på eleverna från fjärdeklasserna i studien av Ascione (1992). De testade då åter deras humana attityder mot djur och människoriktade empati och visade att effekterna kvarstod ett år efter det avslutade året med humanundervisningen och de kunde även konstatera det finns en generalisering från humana attityder mot djur till humanriktad empati (Ascione & Weber, 1996). De kontrollerade även om barnens relation till sina djur i hemmet påverkade och det visade sig att barn som var mer tillgivna sina djur visade mer humana attityder mot djur i allmänhet.

Det saknas idag forskning på vad humanundervisning om djur med djur i klassrummet skulle ge för effekter. Då djur verkar vara av ökande betydelse och värde för psykologisk hälsa, speciellt för barn, är det nästan förvånande att forskning som undersöker relationen mellan klassrumsdjur och humanundervisning saknas (Daly och Suggs, 2010).

3.1.4. Förekomst av djur i skolan i andra länder

Zasloff et al. (1999) gjorde en enkätstudie bland lärare i norra Kalifornien, USA, om barn-djurinteraktioner i grundskolan. 37 lärare svarade på enkäten och de representerade 30 av de 1005 skolorna som blev tillfrågade. De kom fram till att 59,5 % av lärarna hade någon typ av djur i klassrummet och av dessa utgjordes till 61,9 % av akvarie- och terrarielevande djur. Ungefär hälften av dem som inte hade djur boende i klassrummet angav att de hade djur som kom på besök istället och 81,0 % av de svarande tog sina klasser på studiebesök åtminstone en eller två gånger om året (Zasloff et al., 1999). 73,0 % av de svarande ansåg att djuren lär barnen ansvar, vänlighet och respekt för levande varelser och 41,0 % rapporterade att möjligheten till direktobservationer av djuren hjälper barnen att lära sig om livscyklar, beteenden och djurs habitat. Djur genererar intresse, förtjusning och motivation hos barnen att lära sig, enligt 23,0 % av lärarna. Andra fördelar som nämndes var att då barnen får komma nära ett djur tillåts det att visa tillgivenhet, många utav eleverna får se djur som de aldrig skulle se annars och att interagera med djur kan hjälpa till att främja barnens självkänsla (Zasloff et al., 1999). Enligt svaren i studien var den största nackdelen med att ha djur i klassrummet det extra arbetet det innebär att ta hand om djur, speciellt under lov och helger, men även nämndes andra nackdelar så som distraktion på grund av ljud och lukt, arbetet att rengöra efter djuren, utrymmesbehovet i klassrummet samt den tid och pengar som behövs för det grundläggande underhållet av djuret. Nästan en fjärdedel nämnde en nackdel, som till exempel att det kunde uppstå en fråga om ansvar från bitmärken, allergier, sjukdomar som kan smitta och vissa elevers rädsla, som följd av att ha djuret i klassrummet och 8,1 % uttryckte en oro för djurens välfärd (Zasloff et al., 1999). Lärarna var även oroliga för allergier (Zasloff et al., 1999). När de tittade närmare på vad lärarna kunde om djuren tenderade lärare som hade djur så som kanin, marsvin, råttor, fåglar och ormar, boendes i klassrummet ha erfarenhet av att hålla dess djur och var kapabla att ta hand om djuren under perioder som de var ifrån skolan. Zasloff et al. (1999) kom fram till att djur kan vara ett väldigt effektivt sätt att ge instruktioner i naturkunskap och andra ämnen, lära ut humana attityder och värden om djur och de kan intressera och motivera yngre elever med inlärningsproblem eller andra svårigheter. På grund av att djur tillvaratar det naturliga intresset och uppmärksamheten hos små barn kan lärare utnyttja elevernas naturliga samhörighet med djur genom att ha djuren i fokus, inte bara när de undervisar i naturkunskap utan också för integrerade instruktioner för alla områden i skolplanen (Sleeper, 1993 in Zasloff et al., 1999).

I en enkätstudie som undersökte förekomsten av djur i skolan i Kanada kom Daly och Suggs (2010) fram till att 17,3 % av de lärarna höll något slags sällskapsdjur i klassrummet medan 75,3 % angav att de inte hade någon typ av djur i klassrummet alls. Nästan hälften, 47,0 %, angav att de hade något djur som besökte klassrummet av olika anledningar (Daly & Suggs, 2010). Tio olika arter rapporterades hållas i klassrum däribland akvarie- och terrarielevande djur (dvs. fisk, groda, geckoödlor och krabbor), marsvin, igelkott, hamster, kanin, hund och katt och till antalet utgjorde akvarie- och terrarielevande djur 65,2 %. De vanligaste aktiviteterna med djuren som bodde på skolan var att ta hand om djuret och dess omgivning och i de flesta fall uppmanades barnen att interagera med djuren informellt och när de ville under hela dagen (Daly & Suggs, 2010). Lärarna hade huvudansvaret för djuren under helger och lov men ofta uppmanades eleverna att hjälpa till genom att ta med dem hem vid olika tillfällen, till exempel gav en lärare toppelven för veckan möjlighet att ta hem djuret över helgen (Daly & Suggs, 2010). 10,7 % angav att de ibland åkte på studiebesök där djur fanns till exempel gårdar och djurparker (Daly & Suggs, 2010). Lärarnas berättelser i studien vittnar om ökad empati, social förmåga, ansvars känsla och språkutveckling som ett resultat av djurets närvaro. De menade vidare att djur i skolan är ett bra tillfälle för de barn som inte har djur i hemmet och det ger barnen motivation. Lärarna uttryckte även sin tilltro till att djur i klassrummet på något sätt bidrar till elevernas utveckling, socioemotionellt men också med hänseende på deras studieutveckling då de anser att djuren faktiskt kan utöka elevernas lärande och skärpa deras utveckling. Till exempel förklarade en lärare att djur är användbara för de uppstår ofta som karaktärer i friskrivningssituationer och kan därför fungera som katalysatorer i skrivprojekt (Daly & Suggs, 2010). Daly och Suggs (2010) föreslog att djur som motivation och sällskap i fysik- och hälsoundervisning kan också vara ett idealt instruktionsmedel för att komma åt de växande problemen med barnfetma och allmän brist på motion. Vidare anser de att med tanke på det värde barn har i samhället ligger det i allas intresse att överväga inkorporation av djur i fler klassrum på ett mer formellt tillvägagångssätt och att det är väldigt troligt att riskerna att ha djur i klassrum vägs upp av de många fördelarna.

3.2. Lagar, regler och problematiken med allergier

Enligt bilagan i Förordningen (SKOLFS 2000:135) om kursplan för grundskolan står det att barn ska i slutet av femte skolåret kunna ”känna igen och namnge några vanligt förekommande växter, djur och organismer i närmiljön samt känna till deras krav på livsmiljö” och att de ska ”kunna ge exempel på livscyklar hos några växter och djur och deras olika stadier”.

Enligt Skolverkets upplysningstjänst står det inget i skolverkets regler om djur får eller inte får vistas på skolorna utan att det bör vara upp till rektor och skolläroverledning på skolan att bestämma sådant (M. Alquist, personligt meddelande, 2010-05-17).

Alla skolor är skyldiga att ha en likabehandlingsplan och dess syfte är att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling i skolan (www.skolverket.se). Denna likabehandlingsplan utarbetas av rektor, lärare och elever på skolan för att skapa en trygg skolmiljö och i den ska det stå vad skolan ska göra för att alla elever ska behandlas på lika villkor och inte diskrimineras oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.

Det står i diskrimineringslagen (2008:567) att diskriminering som har samband med funktionshinder är förbjuden. I lagen står det vidare att indirekt diskriminering är förbjuden vilket definieras som ”att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med [...] visst funktionshinder, [...] såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet” (1 Kap. 4 § 2 p. Diskrimineringslag (2008:567)). Funktionshinder beskrivs enligt lagen vara varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en människas funktionsförmåga och dessa kan bero på skador eller sjukdomar, som fanns vid födseln, har uppstått senare eller förväntas uppstå (1 Kap. 5 § Diskrimineringslagen (2008:567)). Graden av funktionshindret har ingen betydelse och personer är skyddade av lagen även om handikappet är mindre omfattande som till exempel en lindrig allergi (www.do.se).

Det är svårt att hitta statistik på hur många barn som är pälsdjursallergiska då denna allergi dels är uppdelad i de två typerna astma och hösnuva och att det i dessa typer räknas med besvär från andra allergener än de från pälsdjurskontakt så som lövsprickning, gräsblomning, tobaksrök, pollen med mera (SCB, 2007). Dock visar en rapport från Statistiska Centralbyrån (2007) att 3,9 % av flickorna och 6,2 % av pojkarna i åldern 0 till 15 år har eller hade en långvarig sjukdom på grund av astma, pollenallergi eller hösnuva år 2004. Vidare visar statistiken att totalt 15,0 % av flickorna och 20,0 % av pojkarna i ålderskategorin hade någon form av besvär av hösnuva eller astma år 2004 och att allergierna inte hade signifikant ökat de senaste tio åren. Förekomsten av allergier ökar med ålder.

Med denna forskning och information som bakgrund anser jag att det är intressant att se hur mycket barn-djurinteraktioner det sker i svenska grundskolan. Då det är svårt att kartlägga hur många barn som får komma i kontakt med djur i hemmet eller hos bekanta och hur detta går till känns skolan som ett mer övergripligt och intressant område att titta närmare på. Detta för att där finns det troligen en pedagogisk bakgrund och orsak till varför man låter barnen göra på ett visst sätt. Då det enligt skollagen (1985:1100) är skolplikt i Sverige ska alla barn gå i skolan vilket gör det till en god plattform för att låta så många barn som möjligt träffa och interagera med djur.

3.3. Syfte

Syftet med detta arbete var att göra en kartläggning över om, hur mycket, på vilket sätt och varför barn i grundskolans årskurser 1 till 6 får träffa och interagera med djur i samband med skolan. Att göra en litteratursammanställning om bland annat vad barn-djurinteraktioner har visats ge för effekter på barn i tidigare studier samt peka på problematiken med allergier är också en del av syftet för att kunna dra paralleller mot resultatet i studien. Mina frågeställningar är följande.

- I hur stor omfattning får barn i grundskolans årskurser 1 till 6 interagera med djur i skolan?
- Är skolornas syfte med barn-djurinteraktioner att uppfylla målen som står i bilagan till Förordning (SKOLFS 2000:135) om kursplaner i grundskolan? Finns det från skolornas sida några andra syften än detta med att barnen får interagera med djur och vad är dessa?
- Vad anser personal på skolorna om barn-djurinteraktioner?

4. MATERIAL OCH METODER

4.1. Enkätutformning

En webbaserad enkät utformades i SLU Enkätgenerator (slu.se). Enkäten inleddes med en beskrivning om varför enkätundersökningen gjordes och hur den var upplagd. Vidare var enkäten uppdelad i fem delar med frågor. Del ett innehöll övergripande frågor om skolan och del två till fyra innehöll frågor om barn-djurinteraktionerna vid skolan, dels djur som bor på skolan, djur som besöker skolan och djur som barnen får besöka (bilaga 1). Del fem i enkäten innehöll frågor om den svarandes befattnings och dennes egna åsikter om barn-djurinteraktioner i allmänhet (bilaga 1).

4.2. Urval

Baserat på befolkningmängden i länen bestämdes antalet skolor per län som skulle få enkäten skickad till sig genom att ta en skola per avrundat 50 000 invånare. Detta resulterade i 189 skolor, som fick enkäten, fördelade på de 21 svenska länen, se tabell 1.

Tabell 1. Antalet skolor som fick enkäten om barn-djurinteraktioner skickad till sig fördelade på de svenska länen. Totalt skickades enkäten till 189 skolor.

Län	Antal skolor/enkäter
Stockholm	40
Uppsala	7
Södermanland	5
Östergötland	9
Jönköping	7
Kronoberg	4
Kalmar	5
Gotland	1
Blekinge	3
Skåne	25
Hallands	6
Västra Götaland	31
Värmland	5
Örebro	6
Västmanland	5
Dalarna	6
Gävleborg	6
Västernorrland	5
Jämtland	3
Västerbotten	5
Norrbottn	5

För att få en så bred spridning som möjligt fördelades antal skolor per län på kommunerna inom länet. Då det i de flesta län fanns fler kommuner än antalet enkäter som skulle skickas ut, slumpades antalet kommuner per län ut. Endast i Stockholms län fanns fler kommuner än antalet enkäter som skulle skickas ut och då fördelades först en enkät per kommun ut. Resterande enkäter som skulle skickas ut till kommuner i Stockholms län slumpades ut mellan alla kommuner. Slumpningen gjordes med hjälp av en nätbaserad slumpgenerator (www.psychicscience.org) där antalet kommuner i länet skrevs in och hur

många kommuner som skulle slumpas fram (tabell 1). Resultatet från slumpgeneratoren blev ett antal nummer. I varje län numrerades kommunerna i bokstavsordning och kommunerna med de slumpade numren plockades ut.

Skolorna i kommunerna hittades genom att gå in på kommunernas officiella hemsidor där information om kommunens grundskolor finns. Varje kommun hade sina skolor listade i bokstavsordning. 1) Var alla grundskolor listade tillsammans togs första (och i vissa av Stockholms läns kommuner även andra) skolan i bokstavsordning oavsett om skolan var en friskola eller vilka årskurser som skolan hade. 2) Då skolorna var uppdelade på kommunala skolor och friskolor togs första skolan/skolorna i bokstavsordning från listan med kommunala skolor. 3) Liknande gjordes om det fanns en uppdelning med förskola - årskurs 6 (f-6) alternativt årskurs 1- årskurs 6 (1-6) och årskurs 7 - årskurs 9 (7-9) så togs skolorna överst i bokstavsordning från listan med f-6- eller 1-6-indelning.

Enkäterna skickades ut via e-mail till skolornas expedition, rektor på skolan eller någon lärare. Till 7 av skolorna fanns ingen angiven e-mailadress, till dessa skickades ett brev på posten med samma innehåll som vid e-mail. Informationen i utskicket tillsammans med enkäten bestod av en beskrivning av syftet med enkäten, att enkäten var menad för skolan och även länken till SLU-generatoren där enkäten kunde fyllas i. Skolorna kontaktades 6-8:e april 2010. Den 16:e april skickades en påminnelse till skolorna ut med samma kontaktsätt som innan.

4.3. Databearbetning

Då det i urvalet kom med några skolor som endast hade årskurs 7 till 9 på sin skola och enkäten var riktad mot skolor som hade elever i årskurs 1 till 6 togs enkäterna som endast hade alternativet ”Årskurs 7 till 9” ifyllt på fråga 1.3 ”Vilka årskurser har ni på er skola?” i enkäten bort (se enkäten i bilaga 1). Resultatet sammanställdes i programmet SLU Enkätgenerator och resultatet redovisas med deskriptiv statistik.

5. RESULTAT

Antalet skolor som svarade på enkäten var 74, efter att enkätsvaren med endast alternativet ”Årskurs 7 till 9” i kryssat på fråga 1.3 tagits bort, vilket gav en svarsfrekvens på 39,2 %. Alla län förutom Dalarna och Norrbotten var representerade och flest enkätsvar inkom från Skånes, Stockholms och Västra Götalands län. 91,8 % av de svarande var kommunala skolor och resterande var friskolor. De svarande svarade inte på alla frågor vilket gav varierande antal svar på de olika frågorna. I enkätrapporten, från SLU Enkätgenerator, angavs inte hur många svarande som svarat på flervalsfrågorna utan endast hur många enskilda svar som inkommit.

5.1. Omfattningen av barn-djurinteraktioner i samband med skolan

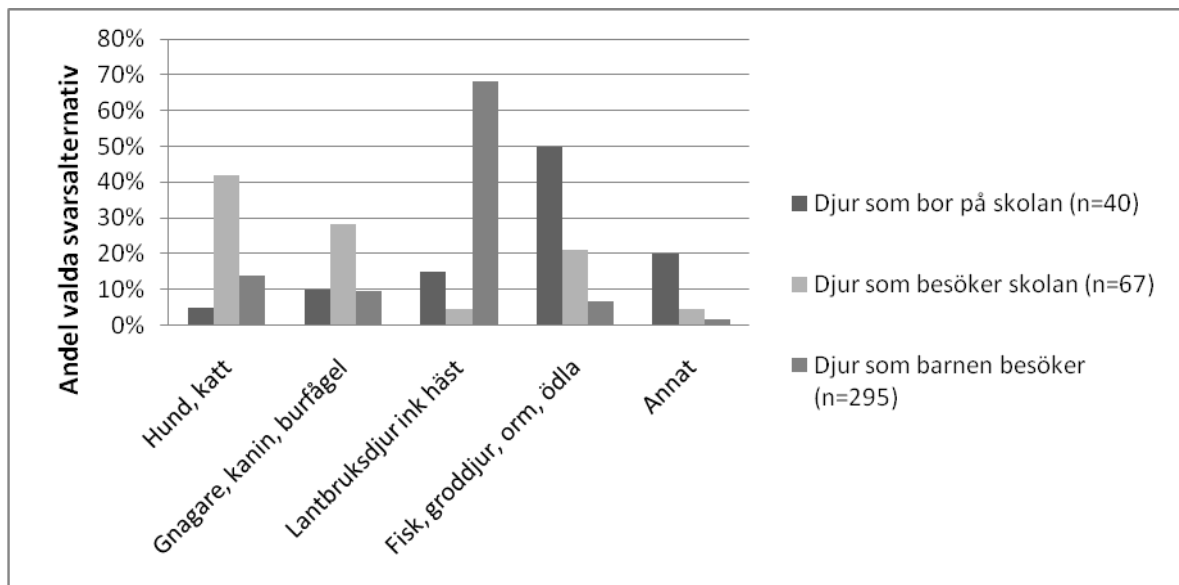
En kontinuerlig barn-djurinteraktion varje vecka sker främst med djur som bor på skolan men denna barn-djurinteraktion sker på lägst antal skolor (Tabell 2). Att barn får träffa djur som kommer på besök till skolan sker på nästan lika få skolor men dessa interaktioner sker främst en eller två gånger per läsår eller under ett annat intervall än som fanns angivet som svarsalternativ (Tabell 2). Barn-djurinteraktioner sker främst med djur som barnen besöker men dessa interaktioner sker främst en eller två gånger om året och aldrig oftare än en gång varannan månad (Tabell 2).

Tabell 2. Andel svar på frågan hur ofta barnen får träffa djur i samband med skolan. Djuren som barnen kunde träffa var kategoriserade i grupperna: djur som bor på skolan; djur som besöker skolan; djur som barnen besöker. Antalet svar per kategori är 74.

	Djur som bor på skolan (%)	Djur som besöker skolan (%)	Djur som barnen besöker (%)
1-5 dagar i veckan	18,9	1,4	0,0
Varannan vecka	0,0	0,0	0,0
Ca en gång i månaden	0,0	2,7	0,0
Ca en gång varannan månad	0,0	0,0	1,4
Ca en gång per termin	2,7	9,5	17,6
Ca en gång per läsår	1,4	9,5	41,9
Aldrig	67,6	60,8	21,6
Annat	6,8	12,2	10,8
Ej svarat	2,7	4,1	6,8

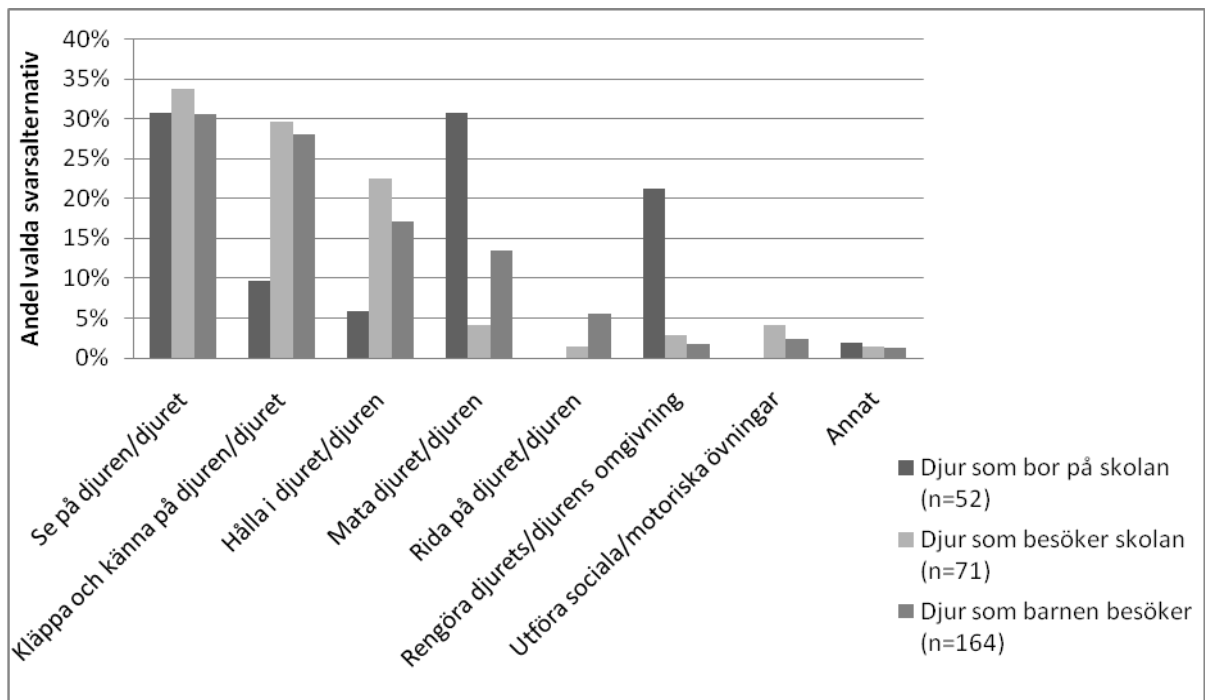
5.2. Djurslag och interaktionssätt

Fördelningen av djurslag som barnen får träffa visade att hälften av de djur som bor på skolan vilka barnen får träffa var akvarie- eller terrarielevande djur så som akvariefisk, groddjur, ormar och ödlor varav akvariefisk står för 40,0 % (figur 1). Kategorin ”Annat” står för 20,0 % av de djur som bor på skolan (figur 1) och i kommentarerna kan man utläsa att det handlar om myror, fjärilslarver, kompostmaskar och djur som finns i djurparker. Hund och katt är de djur som kommer mest på besök till skolan, följt av gnagare, kaniner och burfåglar samt de akvarie- och terrarielevande djuren (figur 1). Av de djur som barnen får åka och besöka är lantbruksdjuren och häst klart dominerande (figur 1).

Figur 1. Andel valda svar på frågan, vilka djurslag barn får träffa i samband med skolan? Djuren som barnen kunde träffa var kategoriserade i grupperna: djur som bor på skolan; djur som besöker skolan; djur som barnen besöker. De svarande kunde välja flera alternativ. (n= totala antalet valda alternativ). Detta gör att antalet är fler för interaktionstypen "djur som barnen besöker" då fler skolor hade denna typ av barn-djurinteraktion.

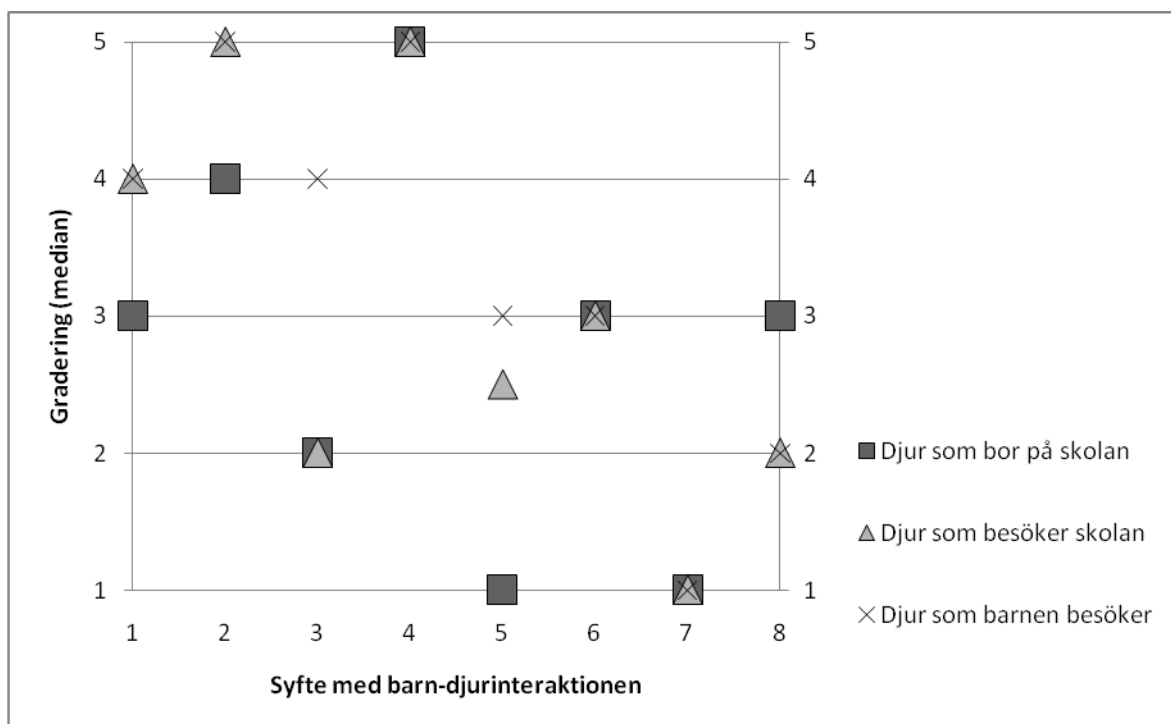
Djur som bor på skolan får eleverna främst titta på, mata samt rengöra deras omgivning men de får även klappa och känna på och hålla i djuren (figur 2). De djur som kommer på besök till skolan får eleverna framför allt titta på, klappa och känna på och hålla i (figur 2). Detsamma gäller med djuren som barnen besöker förutom att de djuren får de även mata (figur 2). När det gäller interaktionerna som sker med djur som bor på skolan får barnen inte utföra sociala och/eller motoriska övningar med djuren eller rida på dem och det sker endast i liten omfattning vid de andra interaktionstyperna (figur 2).

Figur 2. Andel valda svarsalternativ på frågan, vad barnen får göra med djuren när de träffar djur i samband med skolan? De svarande kunde välja flera alternativ därav det olika antalet (n) i kategorierna då (n) står för totala antalet valda alternativ.

5.3. Skolornas syften med barn-djurinteraktionerna

Personalens gradering på frågorna om hur väl skolorna instämmer med de påstådda syftena med barn-djurinteraktionerna visas i figur 3. De instämmer helt i syftet att barnen uppskattar kontakten med djuren (figur 3). De instämmer mycket eller ganska mycket med att syftet med barn-djurinteraktionen är att uppfylla målen som står i bilagan till Förordningen (SKOLFS 2000:135) om kursplaner i grundskolan och skolorna instämmer helt eller mycket med att syftet är att lära barnen om djurens värde och behov (figur 3). De instämmer inte alls med syftet att djuren hjälper barnen vid högläsning men instämmer delvis med syftet att djuren ska öka barnens sociala utveckling (figur 3). Påståendet att det inte finns något speciellt syfte med barn-djurinteraktionerna instämmer skolorna lite eller delvis med och de största skillnaderna mellan interaktionstyperna ses när det gäller syftena att lära barnen om matens ursprung och att öka barnens motoriska utveckling (figur 3).

Figur 3. Gradering av hur väl personalen på skolorna tyckte att de påstådda syftena i enkäten stämde in med vad deras skolas syften är med att ha barn-djurinteraktion. Svaret valdes på en skala från 1-5 där 1 =instämmer inte alls och 5=instämmer helt. . Syftet med barn-djurinteraktionen som kunde graderas var; 1 – Uppnå målen i Förordningen (SKOLFS 2000:135); 2 – Lära barnen om djurens värde och behov; 3 – Lära barnen om matens ursprung; 4 – Barnen uppskattar kontakten; 5 – Öka motorisk utveckling; 6 – Öka social utveckling; 7 – Träna högläsning; 8 – Inget speciellt syfte. Resultatet visas med medianen som genomsnittsvärde.

5.4. Personalens egna åsikter om barn-djurinteraktioner

Av de svarande angav 31 att de var rektorer, 25 att de var lärare, tre att de var fritidspedagoger och 18 angav något annat eller ingenting alls. 54,1 % av de svarande ansåg att det bör ske mer barn-djurinteraktioner i skolan medan 12,2 % inte ansåg att det bör öka och 33,8 % kunde inte ta ställning. Många av kommentarerna de gav till den frågan var att de gärna vill att det sker mer barn-djurinteraktioner då de anser att barnen mår bra av det. De angav att djuren ger en vårdande och lugnande inverkan på barnen och kan ge barnen social träning. Av de svarande angav 77,0 % att det finns hinder för att barn-djurinteraktioner ska kunna ske i grundskolan. Endast 8,2 % ansåg inte att det finns något

hinder medan 16,2 % inte kunde ta ställning. 78,4 % av de svarande nämnde allergier som ett hinder men 9,5 % angav även praktiska problem, så som skötsel av djuren under helger och lov, lokaler och tid, och 8,1 % angav ekonomi som ett hinder. 1,4 % av de svarande nämnde att djuren skulle ta så mycket uppmärksamhet så all undervisning och rastaktivitet skulle överskuggas.

På frågan om de svarande tror eller anser att djur kan hjälpa barn i deras utveckling och lärande svarade 83,8 % ”Ja”. Ingen angav svarsalternativet ”Nej” och 16,2 % visste inte. Främst angav personalen att de tror/anser att djuren kan hjälpa till att öka ansvarstagande (17,6 %), empatisk förmåga (14,9 %), social kompetens (12,2 %) och ge ökad förståelse och respekt för naturen och livsbetingelser (9,5 %). 8,1 % nämnde att djuren har en lugnande effekt på barnen och skapar trygghet. Att djuren skulle öka barnens emotionella förmåga och ge dem motorisk träning nämndes också.

Några av personalens kommentarer:

”Jag tror djur har en lugnande effekt på barn och kan på så sätt hjälpa barn i deras utveckling. Jag anser också att barns sociala förmåga ökar och detta tror jag gör att barnen på det hela taget mår bättre och det i sin tur kan hjälpa barnens utveckling”

”Det lockar fram omsorgs- och vårdande känslor. Djur har en lugnande inverkan. Barnen har en konkret uppgift att utgå ifrån för att stimulera andra förmågor att framträda. Lilla gruppen som jobbar med hundar har gett dessa barn självkänsla och självförtroende i och med att de får bli experter inom området.”

”Barn som utagerar, mår psykiskt dåligt etc. tror jag kan finna ett lugn tillsammans med djur, öka den empatiska förmågan bland annat och som leder till ökad självkänsla och utveckling för lärande.”

6. DISKUSSION

Av de barn-djurinteraktioner som sker i grundskolans årskurs 1 till 6 är interaktioner med djur som barnen besöker den som sker på flest skolor. Endast mindre än en fjärdedel av skolorna angav att det aldrig händer. Dock sker inte denna typ av interaktion mer än en eller två gånger per läsår. Då resultatet även visar att djur som barnen besöker ofta är lantbruksdjur eller hästar kan det antas att det är längre än promenadavstånd till djuren då få skolor idag ligger på landsbygden och nära djurhållarna. Detta kan vara förklaringen till varför denna typ av djurinteraktion sker så sällan då det kostar för mycket pengar att transportera eleverna till djuren oftare än så. Studiebesök verkar vara vanligt i Kalifornien med där 81,0 % av lärarna tog med sina elever för att besöka djur och även där skedde det cirka en eller två gånger om året (Zasloff et al., 1999) vilket överensstämmer med min studie.

18,9 % av de svarande i min studie angav att eleverna fick träffa djur som bodde på skolan en till fem gånger i veckan vilket kan jämföras med 17,3 % (Daly & Suggs, 2010) och 59,5 % (Zasloff et al. 1999) från liknande studier. Att hälften av de djur som bor på skolan är akvarie- eller terrarielevande djur är inte så förvånande då dessa djur förmodligen inte utgör någon allvarlig allergirisk och kanske är relativt enkla att hålla. I de liknande studierna framgår det att 65,0 % (Daly och Suggs, 2010) respektive 61,9 % (Zasloff et al., 1999) av djuren som bodde på skolan utgjordes av akvarie- och terrarielevande djur vilket är en aning mer. Detta kan bero på att de även haft med vissa invertebrater som alternativ vilket jag uteslutit och dessa djur kan då, på frågan om vilka djur som bor på skolan som barnen får träffa, ha hamnat i kategorin ”Annat” i min studie, vilken utgör hela 20,0 %. De djur som bor på skolan får eleverna främst se på, mata och även rengöra deras omgivning vilket kan tänkas passa bra med akvarie- och terrarielevande djur som fiskar, ödlor och ormar. Att mata djuren och rengöra deras omgivning kan vara ett sätt att ge eleverna ansvar vilket möjligen kan stärka deras självförtroende, liknande som lärarna beskrev i studien av Zasloff et al. (1999). I studien av Daly och Suggs (2010) hade 75,3 % av lärarna som svarade på enkäten inga djur som bodde i klassrummet. I min studie visas ett liknande resultat då nästan 70,0 % har angett att eleverna aldrig får träffa djur som bor på skolan, det vill säga att de troligen inte har några djur boende på skolan. Detta resultat avviker däremot från det Zasloff et al. (1999) visade, då endast 40,5 % inte höll något slags djur i klassrummet. 10,9 % i min studie svarade, på frågan om hur ofta eleverna får träffa djur som bor på skolan, att det sker en gång per termin, mer sällan eller alternativet ”Annat”. Då det i kommentarerna till den frågan och på frågan om vilka typer av djur som bor på skolan och som barnen fick träffa framgick det att på en del skolor fick barn träffa djur från den vilda faunan. De som nämndes var skogsmöss, myror, fjärilslarver och kompostmaskar men även nämndes djur som bor på djurparker vilka kan antas utgöra kategorin ”Annat” och är förmodligen de djur som barnen fick träffa mer sällan än varje vecka. Det som kan tolkas från detta var att åtminstone en svarande bör ha missuppfattat att frågan gällde djur som bor på skolan då det är tvivelaktigt att skolan har en egen djurpark, men även att formuleringen av frågan var otillräcklig då det inte var specificerat att studien gällde djur i fångenskap.

Av de svarande på enkäten i min studie angav 34,7 % att barnen någon gång träffar djur som besöker skolan vilket kan jämföras med 22,0 % i Kalifornien (Zasloff et al. 1999) och 47,0 % i Kanada (Daly & Suggs, 2010). Enligt min studie var djur som besöker skolan främst hund och katt samt gnagare, kanin och burfågel. På grund av att fåglar antagligen inte är så lätta att transportera antar jag att dessa utgör ingen eller en väldigt liten del av

kategorin. Att hund och katt ligger i topp är inte förvånande då många föräldrar kan ha med sig familjens hund om de hämtar barnen på skolan och då många katter är utekatter som rör sig fritt kan de på eget bevåg komma in på skolgården. Gnagare och kaniner är djur som troligtvis är ganska lätta att transportera och om eleverna då får tillåtelse att ta med sig sitt djur och visa är nog dessa lättare att ta med än till exempel sina fiskar, hästar och så vidare. Om det vidare ställs mot vad de svarande har angett att barnen får göra med djur som kommer på besök till skolan är det främst se på, klappa/känna på och hålla i djuret. Detta är interaktionssätt som troligen fungerar bra med dessa djur. Då barn verkar ha en naturlig samhörighetskänsla med och blir fascinerade av djur (Zasloff et al., 1999) kan man tänka sig att barnen gärna vill hälsa och känna på djur omkring dem. Det är dock viktigt vid situationer där barnen ska interagera med djuren att lärare och andra vuxna är duktiga på att lära barnen om hur man beter sig kring djur. Det är bland det viktigaste, att barnen blir instruerade om hur de ska bete sig mot djuren, hur de ska klappa och hur de ska respektera djuren med mera. Förutom att djuren då blir behandlade på ett sätt som tar hänsyn till deras välfärd så ges djuren ett värde vilket förhoppningsvis ger bestående tankar och värderingar hos barnen. Eftersom djuren är där för barnens skull måste de bli behandlade på ett bra och respektfullt sätt.

På många sätt skiljer sig studien gjord av Zasloff et al. (1999) från studien gjord av Daly och Suggs (2010) och min studie. Detta kan bero på att svaren som ingick i studien av Zasloff et al. (1999) utgjorde knappt en 3 % av de tillfrågade skolorna. Då svarsfrekvensen är så låg kan det antas att det är en stor felkälla. De som valt att svara på enkäten är också med största sannolikhet intresserade av ämnet. Det kan göra att de siffrorna som framgår i studien blev högre än vad det i verkligheten hade varit om det varit ett slumpmässigt urval. På grund av detta bör jämförelserna om hur ofta interaktionerna sker mellan studierna tolkas med försiktighet. Dock kan resultaten från den studien ändå ge en bild av hur interaktionerna går till och med vilka djur det sker.

Det absolut främsta syftet med barn-djurinteraktionerna i svenska grundskolan verkar enligt denna studie vara att barnen uppskattar kontakten med djuren oavsett vilken typ av interaktion det handlar om. Detta är ett bra och enkelt syfte från skolans sida och det kräver inte så stor planering att genomföra. Att barn-djurinteraktionens syfte skulle vara att lära barnen om matens ursprung höll inte de svarande med om så mycket förutom när det gällde djur som barnen besöker. Då lantbruksdjuren var de djur som barnen fick besöka mest faller det sig förmodligen ganska naturligt att det blir ett syfte då lantbruksdjuren är de djur som förser oss med mest animaliska livsmedel i Sverige idag. Att lära barnen om djurens värde och behov var syftet för alla tre interaktionstyperna, som denna studie berör, vilket är önskvärt på många sätt. Dels ger det djuren ett högre värde och sedan visar studier på att humanare attityder mot djur ger en generalisering till större empati för människor (Ascione & Weber, 1996) vilket jag anser alltid är något man bör sträva efter. En vänligare värld är något alla mår bättre av.

Påståendet att syftet är att uppnå Förordningens (SKLOFS 2000:135) mål för elever som slutar årskurs fem med hjälp av barn-djurinteraktionerna instämde inte de svarande med helt vilket var intressant då detta kan tänkas vara ett utmärkt syfte då barnen på så sätt kan få se och träffa djuren de ska lära sig om. En anledning till varför de inte instämde kan vara att de svarande anser att de djur som det ska undervisas om för att uppnå dessa mål ska vara från den vilda faunan. Om det är fallet är det endast något skolpersonalen gjort en egen tolkning av för det framgår inte i Förordningen (SKLOFS 2000:135) vilka djur det ska beröra.

Motoriska övningar utfördes inte alls när eleverna fick träffa djur som bodde på skolan och när det gäller om syftet skulle vara att barnen ska få ökad motorisk utveckling vid denna interaktionstyp instämde personalen på skolorna inte alls med. Det kan ha sin naturliga förklaring. Då majoriteten av djuren vid denna interaktionstyp var akvarie- och terrarielevande djur kan det vara svårt att göra motoriska övningar med hjälp av djuren eller med djuren om man jämför med om det hade varit till exempel en hund eller en häst. Då hästar och hundar förekom mer när det gällde djur som kom på besök till skolan och djur som barnen besökte instämde personalen på skolorna mer med att det var ett syfte och barnen utförde även en del motoriska övningar vid dessa interaktionssätt. Enligt Gee et al. (2007) och Gee et al. (2009) kan djur hjälpa barn i deras motoriska utveckling och därigenom utveckla barns tal- och språkförmåga men tyvärr verkar det inte utnyttjas så mycket i svenska grundskolan idag vilket kan vara en förlust.

Av studien framkom att allergier utgjorde ett stort hinder för att det ska kunna ske mer barn-djurinteraktioner i grundskolan. Detta är förståeligt då mellan 15-20 % av barnen i åldrarna 0 till 15 år har problem med astma eller hösnuva. Det som bör kommas ihåg är att dessa procentsatser är inte detsamma som hur stor andel av barnen som är pälsdjurallergiska då det ingår andra ämnen som utlöser allergiska reaktioner i dessa kategorier (SCB, 2007). Allergierna kan, förutom att det utgör en hälsorisk för de som lider av det, även hindra barn-djurinteraktioner då det kan räknas som att diskriminera barn med allergier om barn-djurinteraktioner införs i skolan och de inte kan delta i vissa moment eftersom personer med funktionshinder, så som allergier, enligt lag inte får diskrimineras (Diskrimineringslag (2008:567)). Skolorna ska även utarbeta en Likabehandlingsplan för hur de ska undvika diskriminering (www.skolverket.se). Dock står det i 1 kapitlet 4 § i diskrimineringslagen (2008:567) att såvida bestämmelsen, kriteriet eller förfarings sättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet så får en så kallad indirekt diskriminering ske där en person med till exempel ett funktionshinder missgynnas. Detta kan betyda att skolorna kan, om de vill, ta sig runt en del av problematiken med allergier om de tar till sig de forskningsresultat som finns om att ha ett djur i klassrummet (Hergovich et al., 2002; Kotrschal & Ortbauer, 2003). Detta genom att om personalen på skolorna anser att de effekter som uppnås är tillräckligt betydande och viktiga för att det ska inkorporeras i skolplanen borde det inte räknas som en diskriminering att till exempel bilda klasser där inga allergiska barn går och där ett djur finns med i klassrummet under skoltid. Jag tror även att det är något som många skulle tycka var positivt då 54,1 % av de svarande i denna studie anser att det bör ske mer barn-djurinteraktioner i grundskolan och 83,8 % faktiskt tror att djur kan hjälpa barn i deras utveckling och lärande. Dock får man inte glömma bort de allergiska barnen i det här läget. Det måste utformas något speciellt och roligt även i de klasser där djur inte finns för djur i skolan ska inte få vissa barn att känna sig utanför och undansatta. Glöms det att göra detta tappar barn-djurinteraktionerna åtminstone mycket av mitt grundläggande syfte att det ska vara till barnens fördel och vinning.

En intressant iakttagelse i den här studien var att allergier ansågs vara det främsta hindret för barn-djurinteraktioner i skolan medan det i studier gjorda utanför Sverige knappt nämns (Zasloff et al., 1999) eller inte alls nämns (Daly & Suggs, 2010). Det väcker frågan om allergier är mer vanligt i Sverige än i USA och Kanada där de studierna genomförts eller om det är en större rädsla för allergier i Sverige än i de andra länderna?

Trots att det enligt lag inte skulle vara förbjudet att utföra så kallad indirekt diskriminering för att kringgå allergier, åtminstone så som jag tolkar det, finns det enligt de svarande andra hinder för att det ska kunna ske mer barn-djurinteraktioner i grundskolan. Det nämns sådant som att det är tidskrävande, är praktiskt krävande, att kostnaderna blir för höga, att vissa barns rädslor måste tas i beaktande och att djuren skulle stjäla för mycket uppmärksamhet. Kostnaderna för att det ska kunna ske barn-djurinteraktioner i skolan kan antas vara många som till exempel att köpa foder och material till djuren, veterinärkostnader, att utbilda personal, transportkostnader vid studiebesök med mera. Då flera studier visar att djur ger större empati, ökade prosociala attityder (Poresky, 1990; Paul & Serpell, 1992) och minskad aggressivitet (Tissen et al., 2007) bör dessa positiva effekter beaktas då djur i skolan troligen kan ge barnen en bättre studiemiljö genom att till exempel mobbing kan antas minska om dessa effekter uppnås. Detta kan då antas ge en ekonomisk vinning genom att det behövs lägga mindre tid och pengar på att lösa konflikter. Då ekonomi styr mycket i vårt samhälle kan ett sätt att kringgå hindret av tid, praktiskt utförande och andra kostnader vara att väl insatta personer i ämnet försöker göra en ekonomisk kalkyl på barn-djurinteraktioner. I den bör det sättas ett värde på de positiva effekterna som ges till både barn och skolpersonal och väga dessa mot de kostnader och extraarbete som tillkommer. Denna kalkyl bör även vara långsiktig där det visas vad till exempel den ökade empatin och prosociala beteendet med mera som påvisats i studier (Ascione, 1992; Ascione & Weber, 1996; Vizek-Vidovic et al. 1999) skulle kunna ha för effekt på brottslighet med mera i äldre åldrar. Görs en sådan kalkyl kan det lättare ses hur alternativen står mot varandra och var någonstans det möjligen brister. Jag tror att det är lättare att inkorporera djur i undervisningen om det kan påvisas ett ekonomiskt värde i det. För att en sådan kalkyl ska kunna genomföras måste forskningen bli bättre och mer standardiserad. Det finns ingen forskning som tar upp vad djur kan ge barnen vid kortare interaktioner, till exempel när ett djur besöker skolan endast någon gång vid oregelbundna tider och under korta stunder eller vid studiebesök med ofta lång tid mellan gångerna. Dessa är vanligt förekommande sätt barn får interagera med djur i samband med svenska grundskolan och de är inte så ekonomiskt påfrestande som andra interaktionssätt då de sker sällan. Med detta i åtanke vore det bra att kartlägga vad dessa typer av interaktioner kan ha för effekter. Forskningen behöver då även utvidgas till fler arter. De flesta experimentstudierna är gjorda med en hund (Hergovich et al., 2002; Kotrschal & Ortbauer, 2003; Tissen et al; 2007) men då skolorna i min studie, liksom lärarna i tidigare studier (Zasloff et al., 1999; Daly & Suggs, 2010), anger att akvarie- och terrarielevande djur är vanligast att ha i klassrummen bör forskning göras med även dessa djur. Då de djuren många gånger är enklare och billigare att hålla och förmodligen är mindre allergiframkallande än pälsdjur är det viktigt att se om de kan ge barnen i skolan några positiva effekter. Positiva effekter, så som ökad empati, ansvarskänsla, socialförmåga och motivation med mera, nämns i denna studie och av lärare i studierna gjorda av Zasloff et al. (1999) och Daly och Suggs (2010) men mer kontrollerade beteende- alternativt frågeformulärsstudier bör utföras för att fastställa eller dementera de nämnda effekterna.

Ett sätt att komma runt de praktiska hindren för att ha djur i skolan, så som skötsel av djuren under lov och helger, kan vara att göra liknande som en lärare nämnde i studien av Zasloff et al. (1999) och låta den duktigaste eleven för veckan få ta hem och sköta om djuret över helgen. Detta kan tänkas göra att eleverna även får en närmare relation till djuret och därav får större empati som studier visar att barn får om de har högre tillgivenhet till sina djur även om dessa studier utgick från djur i hemmet (Poresky, 1992; Paul & Serpell, 1993; Vizek-Vidovic et al., 1999). Att djurs närvaro i klassrummet skulle ha en negativ påverkan på barns uppmärksamhet mot lärarna stöds inte av forskningen då

det har visats att en hunds närvaro i klassrummet gjorde barnen mer uppmärksamma mot deras lärare (Kortschal et al., 2003).

Den låga svarsfrekvensen är en brist i min studie. Endast 39,2 % av de skolor som fick enkäten skickad till sig svarade på den. Då alla län förutom Dalarna och Norrbotten var representerade och de stora länen utgjorde en stor del av svaren så kan ändå det antas att resultaten ger en liten fingervisning om hur det faktiskt ser ut med barn-djurinteraktioner i svenska grundskolan idag. Jag anser att en webbaserad enkätstudie var en bra metod att nå många skolor på ett hanterbart sätt, men den ger samtidigt en begränsning i att korrigera för felkällor då resultatet analyserades utifrån den färdiga rapporten som ges från enkätprogrammet.

Med bakgrund av den forskning som finns anser jag att detta ämne bör utforskas mera för att se om det går att inkorporera djur i skolan och undervisningen ytterligare då det enligt min studie ändå sker ganska lite. Dock måste fördelarna av att till exempel hålla levande djur boende i klassrum varsamt vägas mot djurens välfärd och elevernas hälsa och välmående måste säkras (Zasloff et al., 1999), men jag anser att det är möjligt att genomföra!

Min förhoppning är att detta arbete kan öppna ögonen för hur viktigt det här ämnet är och att det behövs mer forskning inom området för att kartlägga och kunna ta tillvara de goda effekterna djuren kan ge våra barn.

7. SLUTSATSER

Barn-djurinteraktioner sker i den svenska grundskolan idag men inte i någon stor utsträckning. Flest skolor besöker främst lantbruksdjur men det sker så sällan som en eller två gånger om året medan elever träffar djur, framförallt akvariefiskar, som bor på skolan varje vecka men det sker på få skolor.

Att uppnå skolverkets mål är ett syfte med barn-djurinteraktionerna i svenska grundskolan men det är inte lika starkt som syftena att barnen uppskattar kontakten och att lära barnen om djurens värde och behov.

Skolpersonal anser att djur kan hjälpa barn i deras utveckling och inläring, vilket forskningen stödjer, och många av dem vill att det ska ske mer barn-djurinteraktioner i skolan men hinder såsom allergier står i vägen.

Detta är ett viktigt ämne men forskningen är väldigt bristande. Det behövs mer forskning inom området för att kartlägga och kunna ta tillvara de goda effekterna djuren kan ge våra barn.

8. TACK!

Jag vill först och främst tacka skolorna spridda över landet som svarade på min enkät, utan dem hade detta examensarbete inte blivit så intressant! Min handledare Helene Axelsson ska ha ett stort tack för det stöd och bollplank hon varit för mig under de långa mötena och den mailkontakt vi haft under arbetets gång. Resterande lärare och föreläsare ska även dem ha ett tack, det är ni som har hjälpt mig och lärt mig under utbildningens gång så att jag har kunna genomföra det här.

Pappa Runar och mamma Anna-Lena, mina älskade stöttepelare, ord kan inte beskriva hur viktiga ni är! Utan er hade jag inte kunnat göra detta överhuvudtaget.

Mitt sista tack går ut till underbara EoD07/10. Vad hade mina tre år i Skara varit utan er? Fruktansvärt tråkiga! Ni har förutom varit helt underbara vänner lärt mig oerhört mycket. Alla dessa diskussioner, roliga fester, spelkvällar, hundträningar och allt annat trevligt vi gjort, jag kommer sakna det och er så mycket att det nästan är jobbigt att skriva. Ni har för alltid en plats i mitt hjärta och jag tror att ni alla kommer göra världen till en bättre plats. Keep in touch!

9. REFERENSER

Litteratur och lagtexter

- Ascione, F. R., 1992. Enhancing children's attitudes about the humane treatment of animals: generalization to human-directed empathy. *Anthrozoös*. 5: 176-191
- Acione, F. R. & Weber, C. V., 1996. Children's attitudes about the humane treatment of animals and empathy: Follow up of a school-based intervention. *Anthrozoös*. 9: 188-195
- Daly, B. & Morton, L. L., 2009. Empathic differences in adult as function of childhood and adult per ownership and pet type. *Anthrozoös*. 22: 371-382
- Daly, B. & Suggs, S., 2010. Teachers' experiences with humane education and animals in the elementary classroom: implications for empathy development. *Journal of Moral Education*. 39: 101-112
- Diskrimineringslag (2008:567)
- Gee, N. R., Harris, S. L. & Johnson, K. L. 2007. The role of therapy dogs in speed and accuracy to complete motor skills tasks for preschool children. *Anthrozoös*. 20: 375-386
- Gee, N. R., Sherlock, T. R., Bennett, E. A. & Harris, S. L. 2009. Preschooler's adherence to instructions as a function of presence of a dog and motor skills task. *Anthrozoös*. 22: 267-276
- Hergovich, A., Monshi, B., Semmler, G. & Zieglmayer, V., 2002. The effects of the presence of a dog in the classroom. *Anthrozoös*. 15: 37-50
- Kotrschal, K. & Ortbauer, B., 2003. Behavioral effects of the presence of a dog in a classroom. *Anthrozoös*. 16: 147-159
- Paul, E. S. & Serpell, J. L., 1993. Childhood pet keeping and humane attitudes in young adulthood. *Animal Welfare*. 2: 321-337
- Poresky, R. H., 1990. The young children's empathy measure: reliability, validity and effects of companion animal bonding. *Psychological Reports*. 66: 931-936
- Raundalen, M. 1997. Empati och aggression – om det viktigaste i barnuppfostran. Lund, Studentlitteratur.
- SKOLFS (2000:135) Förordning om kursplaner för grundskolan
- Skollag (1985:1100)
- Statistiska centralbyrån, 2007. Levnadsförhållanden, rapport 115, Barns hälsa, Stockholm.
- Tissen, I., Hergovich, A. & Speil, C., 2007. School-based social training with and without dogs: evaluation of their effectiveness. *Anthrozoös*. 20: 365-373
- Vizek Vidovic, V., Stetic, V. V. & Bratko, D., 1999. Pet ownership, type of pet and socio-emotional development of school children. *Anthrozoös*. 12: 211-217
- Zasloff, R. L., Hart, L. A. & DeArmond, H., 1999. Animals in the elementary school education in California. *Journal of applied animal welfare science*. 2: 347-357

Internetsidor

Diskrimineringsombudsmannen,

<http://www.do.se/sv/Diskriminerad/Diskrimineringsgrunderna/>, besökt 2010-05-17

Skolverket, <http://www.skolverket.se/sb/d/830/a/10330>, besökt 2010-05-17

SLU Enkätgenerator, <http://enkater.slu.se/index.cfm>

Slumpgenerator,

<http://translate.google.se/translate?hl=sv&langpair=en%7Csv&u=http://www.psychicscience.org/random.aspx>, besökt 2010-04-05

Bilaga 1

Frågor till grundskolor i Sverige om barn-djurinteraktioner i undervisningen

Beskrivning

Denna enkät är riktad till svenska grundskolor som bedriver undervisning i årskurserna 1 till 6. Enkäten är indelad i 5 delar. Första delen innehåller allmänna frågor för att veta vilken typ av skola ni är, var i landet ni ligger med mera. Sedan kommer 3 delar om olika sätt barnen i er skola kan träffa djur, om det sker, hur och varför. Frågorna i del 2 handlar om djur som bor på skolan, frågorna i del 3 handlar om djur som kommer på besök till skolan och frågorna i del 4 handlar om djur som barnen får åka på besök till. Sista delen, del 5, innehåller frågor som berör dig som svarar på enkäten och dina egna åsikter om barn-djurinteraktioner i skolan. Obligatoriska frågor är markerade med en stjärna innan frågenumret och det står beskrivet om det finns några frågor man kan hoppa över.

Syfte

Syftet med denna enkätundersökning är att göra en mindre kartläggning över om och hur barn i svenska grundskolans årskurser 1 till 6 träffar och interagerar med djur i undervisningen.

Användningsområde

Svaren i enkäten kommer bidra till material för ett examensarbete angående barn-djurinteraktioner, dess betydelse och effekt.

Ansvarig utgivare

Eva Eriksson, student vid Sveriges Lantbruksuniversitet i Skara

1. Om skolan

Denna del avser att klargöra er verksamhet på skolan. Alla frågor i del 1 är obligatoriska.

* 1.1 I vilket län ligger er skola?

*** 1.2 Är er skola en friskola?**

- Ja
 Nej

*** 1.3 Vilka årskurser har ni på er skola?**

Kryssa i rutan om ni har alla eller vissa av årskurserna i intervallet.

- Årskurs 1 till 3
 Årskurs 4 till 6
 Årskurs 7 till 9

Ev kommentar:

*** 1.4 Har Ni på skolan någon speciell verksamhet för funktionshindrade barn?**

Vid svar Ja, specificera gärna i kommentarsfältet vilken typ

- Ja
- Nej

Ev kommentar:

2. Djur som bor på skolan

Denna dels frågor berör djur som bor på skolan. Sker inte detta vid er skola, kryssa i alternativet "Aldrig" i fråga 2.1 och gå vidare till del 3 i enkäten, "Djur som besöker skolan".

* 2.1 Hur ofta får barnen vid er skola träffa djur som bor på skolan?

Detta kan vara tex fiskar, kaniner, marsvin eller dylikt som bor på skolan och åtminstone övernattar mellan vardagar. Stämmer inget alternativ in så kryssa gärna i "Annat"-alternativet och fyll i rätt intervall i den tomma rutan. Vid svar "Aldrig" kan ni hoppa till del 3 i enkäten.

- 1-5 dagar i veckan
- Varannan vecka
- Ca en gång i månaden
- Ca en gång varannan månad

Ca en gång per termin

Ca en gång per läsår

Aldrig

Annat

2.2 Vilka slags djur, som barnen i er skola får träffa, bor på skolan?

Det går att välja mer än ett alternativ.

Hund

Katt

Kanin

Råtta

Marsvin

Annan mindre gnagare

Burfågel

Häst

Ko

Gris

Får

Get

Höns

Duva

Akvariefisk

- Groddjur
- Orm
- Ödla
- Annat

2.3 Vad får barnen göra när de träffar djur som bor på skolan?

Det går att välja mer än ett alternativ

- Se på djuret/djuren
- Klappa och känna på djuret/djuren
- Hålla i djuret/djuren
- Mata djuret/djuren
- Rida på djuret/djuren
- Rengöra djurets/djurens omgivning
- Utföra motoriska övningar med djuret/djuren
- Utföra sociala övningar med djuret/djuren
- Annat

Ev kommentar:

2.4 Hur väl stämmer påståendena in om syftet till varför barnen får interagera med djur som bor på skolan?

Vill ni lägga till ytterligare syften, skriv dem gärna i kommentarsfältet.

	Stämmer inte alls	1	2	3	4	5	Stämmer mycket väl
Barnen ska få lära sig om djuren för att uppnå målen i bilagan till SKOLFS (2000:135) Förordning om kursplaner i grundskolan (se beskrivning nedan)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Barnen ska få lära sig om djurens värde och behov	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Barnen ska få lära sig om matens ursprung	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Barnen uppskattar kontakten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Djuren hjälper barnen i deras motoriska utveckling	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Djuren hjälper barnen i deras sociala utveckling	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Djuren hjälper barnen vid högläsning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Inget speciellt syfte, djuren bara finns där	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

Ev kommentar:

Inför denna fråga kan det vara bra att veta vad det står i Skolverkets författningssamling om målet för en elev i femteklass när det gäller djur så jag har sammanfattat det nedan.

Enligt bilagan i Skolverkets författningssamling (2000:135) Förordning om kursplan för

grundskolan står det att barn ska i slutet av femte skolåret kunna "känna igen och namnge några vanligt förekommande växter, djur och organismer i närmiljön samt känna till deras krav på livsmiljö" och att de ska "kunna ge exempel på livscyklar hos några växter och djur och deras olika stadier".

3. Djur som besöker skolan

Denna dels frågor berör djur som kommer på besök till skolan och som barnen får träffa. Sker inte detta vid er skola, kryssa i alternativet "Aldrig" i fråga 3.1 och gå vidare till del 4 i enkäten, "Djur som barnen får besöka".

* 3.1 Hur ofta får barnen vid er skola träffa djur som kommer på besök till skolan?

Detta kan vara djur som personalen tar med sig, någon förälders hund med mera. Stämmer inget alternativ in så fyll gärna i rätt intervall i den tomma rutan. Vid svar "Aldrig" kan ni hoppa till del 4 i enkäten.

- 1-5 dagar i veckan
- Varannan vecka
- Ca en gång i månaden
- Ca en gång varannan månad
- Ca en gång per termin
- Ca en gång per läsår
- Aldrig
- Annat

3.2 Vilka slags djur kommer på besök till skolan (som barnen får träffa)?

Det går att välja mer än ett alternativ.

- Hund
- Katt
- Kanin
- Råtta
- Marsvin
- Annan mindre gnagare
- Burfågel
- Häst
- Ko
- Gris
- Får
- Get
- Höns
- Duva
- Akvariefisk
- Groddjur
- Orm
- Ödla
- Annat

3.3 Vad får barnen göra när de träffar djur som kommer på besök till skolan?

Det går att välja mer än ett alternativ

- Se på djuret/djuren
- Klappa och känna på djuret/djuren
- Hålla i djuret/djuren
- Mata djuret/djuren
- Rida på djuret/djuren
- Rengöra djurets/djurens omgivning
- Utföra motoriska övningar med djuret/djuren
- Utföra sociala övningar med djuret/djuren
- Annat

Ev kommentar:

3.4 Hur väl stämmer påståendena in om syftet till varför barnen får interagera med djur som kommer på besök till er skola?

Vill ni lägga till ytterligare syften, skriv dem gärna i kommentarsfältet.

Stämmer inte alls 1 2 3 4 5 Stämmer

mycket väl

Barnen ska få lära sig om djuren för att uppnå målen i bilagan till SKOLFS (2000:135) Förordning om kursplaner i grundskolan (se beskrivning nedan)

Barnen ska få lära sig om djurens värde och behov

Barnen ska få lära sig om matens ursprung

Barnen uppskattar kontakten

Djuren hjälper barnen i deras motoriska utveckling

Djuren hjälper barnen i deras sociala utveckling

Djuren hjälper barnen vid högläsning

Inget speciellt syfte, djuren bara finns där

Ev kommentar:

Inför denna fråga kan det vara bra att veta vad det står i Skolverkets författningssamling om målet för en elev i femteklass när det gäller djur så jag har sammanfattat det nedan.

Enligt bilagan i Skolverkets författningssamling (2000:135) Förordning om kursplan för grundskolan står det att barn ska i slutet av femte skolåret kunna "känna igen och namnge några vanligt förekommande växter, djur och organismer i närmiljön samt känna till deras krav på livsmiljö" och att de ska "kunna ge exempel på livscyklar hos några växter och djur och deras olika stadier".

4. Djur som barnen besöker

Denna dels frågor berör djur som barnen åker på besök till. Sker inte detta vid er skola, kryssa i alternativet "Aldrig" i fråga 4.1 och gå vidare till del 5 i enkäten, "Egna åsikter".

* 4.1 Hur ofta får barnen vid er skola åka på studiebesök där djur finns?

Detta kan vara t ex på en bondgård, hemma hos någon förälder, en djurbutik, djurpark med mera. Stämmer inget alternativ in så fyll gärna i rätt intervall i den tomma rutan. Vid svar "Aldrig" kan ni hoppa till del 5 i enkäten.

- 1-5 dagar i veckan
- Varannan vecka
- Ca en gång i månaden
- Ca en gång varannan månad
- Ca en gång per termin
- Ca en gång per läsår
- Aldrig
- Annat

4.2 Vilka slags djur får barnen i er skola träffa när de åker på studiebesök?

Det går att välja mer än ett alternativ.

- Hund

- Katt
- Kanin
- Råtta
- Marsvin
- Annan mindre gnagare
- Burfågel
- Häst
- Ko
- Gris
- Får
- Get
- Höns
- Duva
- Akvariefisk
- Groddjur
- Orm
- Ödla
- Annat

4.3 Vad får barnen göra när de åker på besök och träffar djur?

Det går att välja mer än ett alternativ

- Se på djuret/djuren

- Klappa och känna på djuret/djuren
- Hålla i djuret/djuren
- Mata djuret/djuren
- Rida på djuret/djuren
- Rengöra djurets/djurens omgivning
- Utföra motoriska övningar med djuret/djuren
- Utföra sociala övningar med djuret/djuren
- Annat

Ev kommentar:

4.4 Hur väl stämmer påståendena in om syftet till varför barnen får interagera med djur som ni besöker?

Vill ni lägga till ytterligare syften, skriv dem gärna i kommentarsfältet.

	<i>Stämmer inte alls</i>	1	2	3	4	5	<i>Stämmer mycket väl</i>
Barnen ska få lära sig om djuren för att uppnå målen i bilagan till SKOLFS (2000:135) Förordning om kursplaner i grundskolan (se beskrivning nedan)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Barnen ska få lära sig om djurens värde och behov	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Barnen ska få lära sig om matens ursprung	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

- Barnen uppskattar kontakten
- Djuren hjälper barnen i deras motoriska utveckling
- Djuren hjälper barnen i deras sociala utveckling
- Djuren hjälper barnen vid högläsning
- Inget speciellt syfte, djuren bara finns där

Ev kommentar:

Inför denna fråga kan det vara bra att veta vad det står i Skolverkets författningssamling om målet för en elev i femteklass när det gäller djur så jag har sammanfattat det nedan.

Enligt bilagan i Skolverkets författningssamling (2000:135) Förordning om kursplan för grundskolan står det att barn ska i slutet av femte skolåret kunna "känna igen och namnge några vanligt förekommande växter, djur och organismer i närmiljön samt känna till deras krav på livsmiljö" och att de ska "kunna ge exempel på livscyklar hos några växter och djur och deras olika stadier".

Egna åsikter

Denna dels frågor berör dig som fyller i enkäten och dina åsikter kring barn-djurinteraktioner i skolan.

5.1 Vad är din befattning på skolan?

Till exempel rektor, lärare med mera.

5.2 Anser du att det bör ske mer barn-djurinteraktioner i grundskolan?

Lämna gärna en kommentar om varför du svarat som du gjort.

- Ja
- Nej
- Vet ej

Ev kommentar:

5.3 Anser du att det finns några hinder för att barn-djurinteraktioner ska kunna ske i grundskolan och i så fall vilka (fyll i kommentarsfältet)?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Ev kommentar:

5.4 Tror/anser du att djur kan hjälpa barn i deras utveckling och lärande och i så fall hur (fyll i kommentarsfältet)?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Ev kommentar:

Klar